

ПРАВИЛНИК

за наблюдение и оценка на научноизследователската дейност, осъществявана от висшите училища и научните организации, както и на дейността на Фонд „Научни изследвания“

Раздел I

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този правилник урежда организацията и функционирането на система за наблюдение и оценка на научноизследователската дейност, осъществявана от висшите училища и научните организации, както и на дейността на Фонд „Научни изследвания“, наричани за краткост съответно „организациите“ и „Фонда“.

Чл. 2. Системата по чл. 1, наричана за краткост „системата“, осигурява условия за:

1. подобряване качеството на научните изследвания посредством въвеждане на международни стандарти за качество, приложими за научноизследователската дейност;
2. подобряване на управлението на научноизследователската дейност;
3. отчетност на резултатите от научноизследователската дейност и на дейността на Фонда пред научната общност, съответните държавни органи и други институции, които я финансират, както и пред обществото.

Чл. 3. Основна цел на системата е подкрепа за формиране на ефективна и ефикасна национална политика в областта на научните изследвания, насочена към постигането на високи конкурентни научноизследователски резултати и развитието на българските научни организации като равностойни партньори на водещи научни организации в Европейския съюз (ЕС) и в световен мащаб.

Чл. 4. Специфични цели на системата са:

1. оценяване на научноизследователската дейност на организациите и анализиране на тяхното позициониране в европейското и световното научноизследователско пространство;
2. идентифициране и подкрепа на научноизследователската дейност с доказана национална значимост и/или международно признание;

3. стимулиране на организациите за достигане на високи, международно признати резултати на научноизследователската дейност, на основата на система от обективни, измерими и прозрачни критерии за оценка;
4. анализ на ефективността на инвестициите в научните изследвания за иновации и растеж на икономиката и планиране на бюджетните средства за организациите и за Фонда;
5. осигуряване на публичност на процеса на реализиране на националната политика в областта на научните изследвания и прозрачност на финансирането им.

Чл. 5. (1) Системата включва ежегодно наблюдение, оценка и анализ на научноизследователската дейност, осъществявана от организациите, както и на дейността на Фонда.

(2) Наблюдението по ал. 1 представлява събиране на обективни данни и установяване динамиката в научното развитие на организациите и ефективността на дейността на Фонда.

(3) Оценката по ал. 1 се формира по реда на раздел II за научноизследователската дейност, осъществявана от организациите и съответно по реда на раздел III – за дейността на Фонда.

(4) Въз основа на наблюдението и оценката се извършва анализ на научноизследователската дейност на организациите, както и на дейността на Фонда.

Чл. 6. (1) Основни източници и инструменти на системата са:

1. световните научни бази данни – SCOPUS, WEB of SCIENCE, Harzing's Publish or Perish (Google Scholar);
2. статистическите бази данни, поддържани от Националния статистически институт (НСИ) и от Евростат;
3. Регистърът за научната дейност в Република България;
4. базите данни, поддържани от Националния център за информация и документация, от Патентното ведомство на Република България, както и международните бази данни за патенти;
5. отчетите за дейността на Фонда.

(2) Допълнителни източници на системата могат да бъдат независими оценки и доклади на институциите на ЕС и на Министерството на образованието и науката.

Чл. 7. (1) Наблюдението, оценката и анализът на научноизследователската дейност, осъществявана от организациите, се извършват от комисия в състав от председател и 12 независими експерти.

(2) Наблюдението, оценката и анализът на дейността на Фонда се извършват от комисия в състав от председател и 6 независими експерти.

Чл. 8. (1) Независимите експерти по чл. 7 трябва да отговарят на следните изисквания:

1. да имат опит във формиране, оценка и анализ на научни политики и/или в оценка на организации;
2. да бъдат хабилитирани учени с Индекс на Хирш (h), различен от нула;
3. да имат публикации през последните 5 години в реферирани и индексирани научни списания, отразени в базите данни по чл. 6, ал. 1, т. 1;
4. да имат опит в изпълнение и/или управление на национални и/или международни научни проекти през последните 5 години.

(2) За членове на комисията по чл. 7, ал. 1 не могат да бъдат избирани лица, заемащи или заемали по време на отчетния период следните ръководни длъжности:

1. ректорите и деканите на факултети във висшите училища и техните заместници;
2. председателят, заместник-председателите, членовете на Управителния съвет, главният научен секретар на Българската академия на науките и научните секретари по направления;
3. председателят, заместник-председателите, членовете на Управителния съвет и главният научен секретар на Селскостопанската академия;
4. директорите на научни институти на Българската академия на науките и на Селскостопанската академия.

(3) За членове на комисията по чл. 7, ал. 2 не могат да бъдат избирани лица, заемащи или заемали по време на отчетния период длъжностите управител на Фонда, председател и членове на изпълнителния съвет и на временните и постоянните научно- експертни комисии на Фонда.

(4) Членовете на комисиите са длъжни да изпълняват задълженията си безпристрастно и обективно и при спазване на принципа на конфиденциалност, за което подписват декларация.

Чл. 9. (1) Министърът на образованието и науката определя със заповед поименния състав на комисиите по чл. 7.

(2) Съставът на комисията по чл. 7, ал. 1 се състои от председател, който е без право на глас и дванадесет експерти, по двама представители от всяка научна област съгласно Приложение № 1.

(3) Съставът на комисията по чл. 7, ал. 2 се състои от председател, който е без право на глас и шест експерти, по един представител от всяка научна област съгласно Приложение № 1.

(4) Председателите на комисиите по чл. 7 са представители на Министерството на образованието и науката и се определят от министъра на образованието и науката.

(5) Комисиите по чл. 7 приемат правила за работата си, които се утвърждават от министъра на образованието и науката.

(6) Комисиите приемат решения с мнозинство най-малко от две трети от списъчния си състав.

(7) За работата си в комисиите членовете им получават възнаграждение в размер, определен със заповед на министъра на образованието и науката, с изключение на представителите на Министерството на образованието и науката.

Чл. 10. (1) Членовете на комисиите се определят за срок от 4 години с право на не повече от два последователни мандата. След изтичането на мандата им председателят и членовете на съответната комисия изпълняват дейността си до избора на нов състав.

(2) Мандатът на председателя и членовете на комисиите по чл. 7 се прекратява предсрочно:

1. по искане на лицето;
2. при фактическа невъзможност за участие в работата на комисията, продължила повече от два месеца;
3. при възникване на някои от обстоятелствата по чл. 8, ал. 2, 3 или 4;
4. по инициатива на министъра на образованието и науката с мотивирана заповед.

(3) Попълването на състава на комисията се извършва при условията на чл. 9 до края на съответния мандат.

Чл. 11. Административното и техническото обслужване на дейността на комисиите по чл. 7 се осигуряват от Министерството на образованието и науката.

Раздел II

НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ, ОСЪЩЕСТВЯВАНА ОТ ОРГАНИЗАЦИИТЕ

Чл. 12. Системата по чл. 1 осигурява възможност за ежегодна оценка на научноизследователската дейност на организациите въз основа на обективни и измерими международно признати показатели по три основни критерия:

1. научни резултати;
2. научен капацитет;
3. национална и международна разпознаваемост.

Чл. 13. (1) Ежегодно до края на месец март организациите предоставят в Министерството на образованието и науката информация на електронен носител за предходната календарна година за научноизследователската си дейност, както следва:

1. списък на изследователския състав на основен трудов договор, заедно с имената под които публикуват, научните им степени и академични длъжности;
2. средната работна заплата на изследователския състав в съответната организация за съответния отчетен период;
3. списък на националните и международните проекти, по които през съответния отчетен период са получени парични средства от конкурсно - проектно финансиране и размера на получените средства;
4. списък на договорите с български или чуждестранни предприятия и/или организации, по които през отчетния период са получени парични средства, и размера на получените средства;
5. списък на успешно защитилите дисертационен труд докторанти през отчетния период;
6. списък на членството в международни редакционни колегии на списания, регистрирани в международните бази данни по чл. 6, ал. 1, т. 1;

7. списък на членствата на организациите и на членовете на изследователския състав в международни научни мрежи и/или научни дружества;
8. списък на учебници, учебни помагала, научно-популярни публикации, с очаквана значимост за обществото, излезли от печат през съответния отчетен период.¹

(2) Висшите училища предоставят информацията по ал. 1 за всяко от основните си звена по чл. 25, ал. 2 от Закона за висшето образование.

Чл. 14. Комисията по чл. 7, ал. 1 извършва наблюдение на научноизследователската дейност, осъществявана от организациите, като проследява промените в стойностите на показателите в Приложение № 2 от предходния отчетен период, с които се сравняват стойностите по показателите от оценявания отчетен период.

Чл. 15. (1) Въз основа на информацията по чл. 13 и източниците по чл. 6 комисията извършва оценяване на научноизследователската дейност по критериите, показателите и съответните методи за оценка, посочени в Приложение № 2.

(2) Комисията формира оценка на научноизследователската дейност на организацията по всеки от трите критерия, съгласно Приложение № 2.

Чл. 16. На базата на наблюдението и оценката комисията изготвя анализ на научноизследователската дейност, осъществявана от организациите и ефективността от финансирането им.

Чл. 17. (1) Комисията по чл. 7, ал. 1 представя на министъра на образованието и науката доклад, съдържащ резултатите от оценяването на научноизследователската дейност на организациите, както и анализ, заключение и препоръки.

(2) Докладът по ал. 1 се публикува на интернет страницата на Министерството на образованието и науката.

¹ Информацията по чл.13, ал.1, т.8 “Брой учебници, учебни помагала и научнопопулярни публикации с очаквано влияние върху обществото, излезли от печат през съответния отчетен период“ ще се вземе предвид при изпълнение на чл.16 от Правилника.

Раздел III
НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ДЕЙНОСТТА НА ФОНД „НАУЧНИ
ИЗСЛЕДВАНИЯ“

Чл. 18. Системата по чл. 1 осигурява възможност за ежегодна оценка на дейността на Фонда по отношение на приноса му за постигане целите на Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020, европейските рамкови програми, Европейската и националната пътна карта за научноизследователска инфраструктура, както и целесъобразността, балансираността и обосноваността на публичните средства за научните изследвания, и ефективността от изпълнението на финансираните конкурсни програми и проекти.

Чл. 19. Ежегодно до края на месец март Фондът предоставя в Министерството на образованието и науката информация на електронен носител за предходната календарна година, както следва:

1. списък на проведените конкурси за финансиране на научни програми и проекти през отчетния период, както и конкурсната документация към тях;
2. докладите на временните научно-експертни комисии за резултатите от проведените конкурси и класираните проекти през отчетния период;
3. решенията на изпълнителния съвет за определяне на проектите за финансиране и съответно размера на предоставените им средства;
4. правилата на изпълнителния съвет за текущ финансов контрол и отчетност по изпълнението на договорите за финансиране на научни изследвания;
5. справка за изпълнението и отчитането на финансираните проекти през отчетния период по образец съгласно Приложение № 3;
6. списък на изградените през отчетния период научни инфраструктури, които са в резултат на изпълнението на програми и проекти, финансирани от Фонда;
7. списък на научните резултати (патенти, публикации, модели, алгоритми, програми, методологии и др.) през отчетния период, които са в резултат на изпълнението на проекти, финансирани от Фонда;
8. списък на научните резултати през отчетния период, използвани в иновационни проекти.

Чл. 20. Комисията по чл. 7, ал. 2 извършва наблюдение на дейността на Фонда като проследява напредъка в постигане на тематичните цели на конкурсите и изпълнението на годишната оперативна програма.

Чл. 21. Критериите, по които се оценява дейността на Фонда, са:

1. принос на Фонда за постигане целите на Националната стратегия за развитие на научните изследвания, Европейските рамкови програми, Европейската и Националната пътна карта за научноизследователска инфраструктура;
2. въздействие и ефикасност на изпълнението на Годишната оперативна програма на Фонда за развитието на научните изследвания и иновациите в България;
3. резултати от приоритизирането на финансирането на научни програми и проекти по научни области, съгласно Приложение № 1;
4. ефективност на дейността по осъществявания контрол на изпълнение и отчитане на финансираните проекти;
5. социално-икономическо въздействие на резултатите от финансираните проекти;
6. качество на работни процеси и практики, прилагани във Фонда през оценявания период.

(2) В съответствие с критериите по ал. 1 и въз основа на информацията по чл. 19 комисията оценява дейността на фонда през съответния отчетен период.

Чл. 22. На базата на наблюдението и оценката комисията изготвя анализ на дейността на Фонда.

Чл. 23. (1) Комисията по чл. 7, ал. 2 представя на министъра на образованието и науката доклад, съдържащ анализ, заключение, предложение за финансиране на следващия период и препоръки за подобряване на дейността на Фонда.

(2) Докладът по ал. 1 се публикува на интернет страницата на Министерството на образованието и науката.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на този правилник:

1. „Конфиденциалност“ е забрана за независимите експерти по чл. 7 да разгласяват или предоставят на трети лица информация, станала им известна при

или по повод изпълнение на задълженията им, освен когато това е предвидено в закон.

2. „Изследователски състав” са служителите на висши училища и научни организации, които са заели академични длъжности или са с придобита образователната и научна степен „доктор”, работещи на основен трудов договор.
3. „Импакт фактор (IF)” е числен показател за значимостта на едно научно списание, отразен в електронната база данни „Web of Science”.
4. „Импакт ранг (SJR)” е числен показател за значимостта на едно научно списание, отразен в електронната база данни „SCOPUS”.
5. „Индексът на Хирш (h)” се определя от броя на публикациите (h) на даден автор, които имат брой цитирания по-високи или равни на h.
6. „Монография” е оригинално научно издание, изградено върху собствени научни резултати на автора/автори с анализ на обсъжданата проблематика, което е публикувано от издателство, осигурило оценка на постъпилия ръкопис от рецензенти.
7. „Основен трудов договор” е основният трудов договор по смисъла на § 4д, т. 1 от допълнителните разпоредби на Закона за висшето образование.
8. „Световната система за рефериране, индексирание и оценяване“ е среда за публикуване на научни трудове чрез система, основаваща се на първични и вторични печатни и/или електронни литературни източници и анонимно, независимо, експертно оценяване.
9. „Използване на публикувани научни трудове от световната научна общност” е мярка за полезността на провежданите научни изследвания по броя на цитатите и/или отзивите, които научните публикации получават в световната литература.
10. „Научна мрежа“ е неформално обединение на научноизследователски организации, лаборатории, екипи и/или отделни учени за постигане на общи цели в определена научна област, в което членовете комуникирайки си обменят информация и технологии, както и предоставят за ползване научните си ресурси.
11. „Научно дружество“ е българско или чуждестранно юридическо лице, регистрирано по Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по

националното си законодателство, което обединява организации и/или отделни учени за постигане на общи цели в определена област на науката.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. При извършване на първото наблюдение по чл. 14 от влизане в сила на правилника не се извършва проследяване на промените в стойностите на показателите в Приложение № 2 от предходен отчетен период, както и сравняването им със стойностите на показателите на организацията от оценявания отчетен период.

§ 3. Правилникът се издава на основание чл. 7а от Закона за насърчаване на научните изследвания.

Приложение № 1
към чл. 9, ал. 2

Списък на научните области и научните направления

НАУЧНИ ОБЛАСТИ	НАУЧНИ НАПРАВЛЕНИЯ
1. Хуманитарни науки и изкуства	Филология История и археология Философия Религия и теология Теория на изкуствата Изобразително изкуство Музикално и танцово изкуство Театрално и филмово изкуство
2. Социални, стопански и правни науки	Социология, антропология и науки за културата Психология Политически науки Социални дейности Обществени комуникации и информационни науки Право Администрация и управление Икономика Туризм Теория и управление на образованието Педагогика Педагогика на обучението по .
3. Природни науки, математика и информатика	Физически науки Химически науки Биологически науки Науки за земята Математика Информатика и компютърни науки
4. Технически науки	Машинно инженерство Електротехника, електроника и автоматика Комуникационна и компютърна техника Енергетика Транспорт, корабоплаване и авиация Материали и материалознание Архитектура, строителство и

Приложение № 1
към чл. 9, ал. 2

	геодезия Проучване, добив и обработка на полезни изкопаеми Химични технологии Биотехнологии Хранителни технологии Общо инженерство
5. Аграрни науки и ветеринарна медицина	Растениевъдство Растителна защита Животновъдство Ветеринарна медицина Горско стопанство
6. Здравеопазване и спорт	Медицина Стоматология Фармация Обществено здраве Здравни грижи Спорт

КРИТЕРИИ И ПОКАЗАТЕЛИ

за оценка на научноизследователската дейност, осъществявана от организациите

КРИТЕРИЙ	ПОКАЗАТЕЛИ		МЕТОД ЗА ОЦЕНКА	ФОРМУЛА ЗА ОЦЕНКА ПО ПОКАЗАТЕЛ	ФОРМУЛА ЗА ОЦЕНКА ПО КРИТЕРИЙ
	№	ПОКАЗАТЕЛ			
1. НАУЧНИ РЕЗУЛТАТИ ПРЕЗ ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД (U1)	1.1. (a)	Брой научни публикации, които са реферирани и индексирани в световни вторични литературни източници (A)	Броят на публикациите (A) се разделя на броя на изследователския състав на организацията (N)	$a=A/N$	$U_1 = a + b + 10b1 + d + g + \hat{h} + f$
	1.1.1 (b)	Брой на научните публикации, част от 1.1, които са публикувани в издания с импакт фактор, IF (Web of Science) и импакт ранг SJR (SCOPUS) (B)	Броят на публикациите (B) се разделя на броя на изследователския състав (N)	$b=B/N$	
	1.1.2 (b1)	Брой научни публикации, публикувани в първите 10% на списанията с импакт фактор в съответната научна област (B1)	Броят на публикациите (B1) се разделя на броя на изследователския състав (N)	$b1=B1/N$	
	1.2. (d)	Брой монографии (D)	Броят на монографиите (D) се разделя на броя на изследователския състав (N)	$d=D/N$	
	1.3. (g)	Брой цитати/отзиви на научни публикации на изследователския състав на научната организация, появили се в научната литература през отчетния период (G)	Броят на цитатите/отзивите от отчетната година (G) се разделя на броя на изследователския състав (N)	$g=G/N$	

	1.4. ($\hat{h}$)	Усреднен спрямо щатния изследователски състав h -индекс по данни на SCOPUS	Сумират се стойностите на документираните в SCOPUS h -индекси на всички членове на научната организация и резултатът се разделя на броя на изследователския му състав (N)	$\hat{h} = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N h_i$	
	1.5. (f)	*Брой патенти: - регистрирани патентни заявки - патенти - патенти, резултат от сключени договори с фирми(F)	Сборът от трите показателя по т.1.5 (F) се разделя на броя на изследователския състав (N)	$f=F/N$	
2. НАУЧЕН КАПАЦИТЕТ ПРЕЗ ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД(U_2)	2.1. (n_d)	Брой сътрудници на научната организация, които имат поне образователната и научна степен „доктор” (N_d)	Броят на сътрудниците с научна степен (N_d) се разделя на броя на изследователския състав (N)	$n_d = N_d/N$	$U_2 = n_d + n_s + n_p + m + q + v + r$
	2.1.1. (n_s)	Брой сътрудници, част от 2.1, които имат научната степен „доктор на науките” (N_s)	Броят на сътрудниците с научна степен (N_s) се разделя на броя на изследователския състав (N)	$n_s = N_s/N$	
	2.1.2. (n_p)	Брой сътрудници, част от 2.1, които имат академичната длъжност „професор” (N_p)	Броят на сътрудниците с научна степен (N_p) се разделя на броя на изследователския състав (N)	$n_p = N_p/N$	
	2.2. (m)	Получени през отчетния период парични средства чрез системата на научното проектно	Общата сума на получените чрез проекти парични средства (K лв.) се	$m=k/l=K/lN$	

		финансиране в България и чужбина (K лв.)	разделя на броя на изследователския състав (N) и се получава k лв.; числото k се разделя на средната брутна годишна работна заплата на изследователския състав (l лв.)		
	2.2.1. (q)	Получени през отчетния период парични средства от външно за организацията проектно финансиране по национални и международни проекти (P)	Общата сума на получените чрез проекти парични средства (P лв.) се разделя на броя на изследователския състав (N) и се получава p лв.; числото p се разделя на средната брутна годишна работна заплата на изследователския състав (l лв.)	$q=p/l=P/lN$	
	2.2.2. (v)	Получени през отчетния период парични средства от договори с български или чуждестранни предприятия (V)	Общата сума на получените чрез проекти парични средства (V лв.) се разделя на броя на изследователския състав (N) и се получава v лв.; числото v се разделя на средната брутна годишна работна заплата на изследователския състав (l лв.)	$v=v/l=V/lN$	
	2.3. (r)	Брой защитили в отчетната година докторанти (R)	Броят на защитилите през годината докторанти (R) се разделя на броя на изследователския състав (N)	$r=R/N$	

3. НАЦИОНАЛНА И МЕЖДУНАРОДНА РАЗПОЗНАВАЕМОСТ ПРЕЗ ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД (U_3)	3.1. (s)	Брой членства в редакционни колегии на научни списания, включени в световната система за рефериране, индексиране и оценяване (S)	Броят на членствата (S) се разделя на броя на изследователския състав (N)	$s=S/N$	$U_3 = s+t+k$
	3.2 (t)	Брой членства на организациите и на членовете на изследователския състав на организациите в международни научни мрежи	Сборът от броя на членствата (T) се разделя на броя на изследователския състав (N)	$t=T/N$	
	3.3. (k)	Брой членства на организациите и на членовете на изследователския състав на организациите в международни научни дружества	Сборът от броя на членствата (K) се разделя на броя на изследователския състав (N)	$k=K/N$	

Забележки:

*) По показател 1.5. „Брой патенти“ се представя информация за всеки един от посочените компоненти

Приложение № 3**към чл. 19, т. 5****СПРАВКА****ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО И ОТЧИТАНЕТО НА ФИНАНСИРАНИТЕ ПРОЕКТИ ЗА ГОДИНА**

Наименование на конкурса/година на обявяване ¹	Общ брой договори за изпълнение на проекти ²	Етап на изпълнение: междинен / окончателен	Брой докторанти участващи в изпълнението на договори	Брой млади учени участващи в изпълнението на договори	Брой договори изпълнени в срок	Брой завършили договори	Брой договори с отлична оценка на резултатите ³	Брой прекратени договори	Предоставени финансови средства в отчетната година (в лева)	Общо предоставени финансови средства за конкурса (в лева)	Брой научни публикации, резултат от приключили проекти в т.ч. в издания с импакт фактор и импакт ранг(...)	Брой патенти, резултат от приключили проекти, в т.ч. регистрирани патентни заявки (...)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Забележки:

¹ Описват се поименно всички конкурсни сесии, в които финансираните научно изследователски проекти са оценени от постоянните научно експертни комисии през отчетната година

² Броят договори от колона 2 представлява сумата от броя договори в колони 6, 7 и 9, независимо от етапа на изпълнение отразен в колона 3.

³ Броят договори от колона 8 представлява броя приключили изпълнението си договори получили отлична оценка от съответната НЕК

ПРОФ. ТОДОР ТАНЕВ
МИНИСТЪР НА
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА